

САГА ОЛОХ

Тохсуньу
12 күнэ
чэппиэр

№ 3
(9380)

Чураачы чачуучу хакчага

ХАБЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

БАСТЫННАР НАТТАННЫЛАР

Анал номинация хаһаайыттары.

2006 сыл тохсуньу 6 күнүгэр Чураачы салинньэтигэр "Айыллаан" сыннаалан киинигэр ааспыт сыл түмүктэринэн бастыкчылары бэлэтиир, кэлэр сылга олук уурар улуус баһылыгым ороһуослотаабы елкага буолла. Манна ынырыылаах ыалдыттар, нэһилиэк баһылыктара, тэрилтэ салайааччылара, сыл түмүгүнэн бастык көрдөрүүнү ситиспиттэр кыттыыны ыллылар. Бырааһынныкка элбэх эбэрдэ тыллар, баҕа санаалар этилиннилэр, бастынтан бастыкчыларга наҕараадалар туттарылыннылар.

Российской Федерация Тыатын хаһаайыстыбатын министерстватын Бочуотунуу грамотатынан "Чураачысельтехснаб" директорун коммерческой үлэсэ солбуйааччы Степан Иудович Игнатъев, "Россия физической культурага уонна спортка туйгуна" аҕабынан Д. П. Коржин аатынан спортивной музей художнига Иван Семенович Пинигин наҕараадаланнылар, "Саха Республикатын үтүөлээх ветеринарнай арааһа" аат Одьулууннаабы ветеринарнай учаастак сэбиэдиссэйгэр Тамара Семеновна Шестаковага интэрилиннэ.

"Чураачы улууһа төрүттэммитэ 75 сыла" үбүлүүйдээх аҕабынан "Чураачы улууһа (оройуона)" МТ баһылыга Иннокентий Николаевич Аммосов, педагогической үлэ ветерана Анна Александровна Борисова, үлэ ветерана Анна Харлампьевна Захарова, улуус баһылыгым солбуйааччы Афанасий Михайлович Кириллин, чааһынай предприниматель Иван Васильевич Козлов, улуус дьаһалтатын физическэй култуурага уонна спортка отделын начальнига Михаил Гаврильевич Кожуров, улуустаабы ис дьыала отделын начальнига Константин Константинович Неустроев, улуустаабы музей научнай сотруднига Варвара Дмитриевна Попова, Болугурдаабы "Ыллык" уһууаан сэбиэдиссэй Александр Иннокентьевна Прокопьева, улуустаабы үөрэх управлениетын начальнига Егор Семенович Сидоров, Чураачытаабы киин балыыһа кылаабынай бырааһа Владимир Андреевич Сотников наҕараадаланнылар.

Улуус социальной-экономической сайдыытыгар уһулчулаах өнөтүн, таһаарыылаах общественной үлэтин иһин Чураачытаабы ССКП райкомун бастакы секретара Илья Павлович Листиков аатынан "Чураачы улууһа (оройуона)" муниципальной тэрилли анал билимийэтинэн Российская Федерация Пенсионнай Фондатын Саха Республикатынаабы отделениетын управлющайа Альбина Иннокентьевна Понсева наҕараадаланна.

Физическэй култуурага уонна спортка уһулчулаах өнөлөрүн иһин Саха Республикатын физическэй култуурага уонна спортка үтүөлээх үлэтигэр, физкультурнай хамсааһыны тэрийии биллиилээх энтузиаста Афанасий Кирикович Софронов аатынан "Чураачы улууһа (оройуона)" муниципальной тэрилли анал билимийэтинэн Чакыр орто оскуолатын физкультуртага учуутала Николай Николаевич Адамов наҕараадаланна.

2005 сыл түмүгүнэн улуус нэһиликтэрин икки ардыларыгар күрэхтэнигэр бастакы миэстэни Кытаанах нэһилигэ (баһылык И. П. Игнатъев) ылан 150 тыһ. солк., иккис миэстэни Алабар (баһылык И. Т. Ефимов) нэһилигэ-100 тыһ. солк., үсүһү Сылаг (баһылык И. В. Башарин) нэһилигэ-50 тыһ. солк. наҕараадаланнылар, тустаах нэһиликтэр баһылыктара харчынан билимийэлэннилэр.

2005 сыл түмүгүнэн улуус социальной-экономической сайдыытыгар киллэрбит кылааттары иһин анал номинация хаһаайыттарынан буоллулар:

Бастаабыт нэһилигэ наҕараадалааһын.

"2005 с. үөрэх тэрилтэтин бастык салайааччы"-Егор Семенович Сидоров, улуустаабы үөрэх управлениетын начальнига.

"2005 с. эмп тэрилтэтин бастык салайааччы"-Александра Егоровна Коржина, П. Н. Сокольников аатынан Чураачытаабы киин балыыһа педиатр-врача.

"2005 с. культура тэрилтэтин бастык салайааччы"-Фекла Ивановна Попова, А. В. Посельская аатынан Дириннээби музыкальной оскуола директора.

"2005 с. оскуолага кириэтин иннинээби савдаах оболор тэрилтэтин бастык салайааччы"-Валентина Николаевна Иустинова, Чураачытаабы "Тулукчаан" уһууаан сэбиэдиссэйэ.

"2005 с. социальной хааччыы тэрилтэтин бастык салайааччы"-Матрена Николаевна Матвеева, Чураачы улуунун ветеранарын сэбиэтин начальнига.

"2005 с. ис дьыала отделыгар бастык салайааччы"-Константин Константинович Неустроев, Чураачы улуунунаабы ис дьыала отделын начальнига.

"2005 с. производственной тэрилтэтин бастык салайааччы"-Александра Гаврильевна Григорьева, "Марыкчаан" потребобщество бырабылманньатын председателэ.

"2005 с. тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэтин бастык салайааччы"-Николай Афанасьевич Аржаков, "Чураачы тыа хаһаайыстыбатын потребительскай кооперативын директорун производствоса солбуйааччы.

"2005 с. бааһынай хаһаайыстыбаны бастык салайааччы"-Егор Егорович Адамов, Төлөй нэһилигэтин "Азаака" бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта.

"2005 с. бастык баһылыга"-Иван Петрович Игнатъев, Кытаанах нэһилигэтин баһылыга.

"2005 с. бастык ыччат лидера"-Николай Егорович Седалищев, Болтоко нэһилигэтин ыччатын лидера.

"2005 с. бастык попечителэ"-Иван Степанович Андросов, "Якутпроект" РПИИ аһаҕас акционернай обществосун генеральной директора.

"2005 с. бастык предпринимателэ"-Георгий Егорович Сивцев, Чураачы салинньэтин предпринимателэ.

"2005 с. спортивной федерацияны бастык салайааччы"-Егор Иванович Савин, дуобат уонна ат спордун федерацияларын салайааччы.

"2005 с. бастык спортсмена"-Данил Романович Неустроев, Чураачытаабы Государственной физическэй култуура уонна спорт институтун бэйис курсун студена.

БЭЧЭЭТ КҮНҮН КӨРСӨ

Үгэс курдук тохсуньу ый 13 күнүгэр Россия үрдүнэн бэчээт идэтин үлэһиттэрэ түмсэн, ааспыт сылы ырытан түмүк таһаараллар, инники былааннарык бигэргэтэн сорук ылыналлар.

Маассабай информация үйэтигэр хаһыат бэйэтэ туспа ороуллаах, суругунан суруллубут суоруллубакка инники көлүөнэбэ сэлэнньит буолан тийиэ турдаба.

Биһиги улууспут хаһыата 75 сыл тухары кэрэ кэлсэнээх, дьонун сонуннаах ыалдыт буолан дьонно-сэргэбэ улуус олоһун сырдатан кэллэ. Ааспыт сылы ырытар буоллаха, биһиги хаһыалпыт үлэтигэр араас хайысхалаах матырыяаллар тахсан бэчээттэннилэр.

2005 сылга "Сага олох" хаһыат Улуу Кыайыы 60 сылыгар, Чураачыбыт улууһа 75 сылыгар аһаҕастык дьаһаллары киэҥик сырдатта. Нэһиликтэригэр киэҥ туттар ветераннарын, албан ааттаах буйууттары анал балаһалаан бэчээттээн киһилэри үйэтигэр редакция биһир улахан олук уурбута. Аба дойдуну сэринтин уонна хоту көһөрүллүү матырыяаллара сылы быһа тахсан элбэх дьоммут олохторун, бойбуойу суолларын, олохо тардыһар күүстэрин кэлсэн барыбытын интэриэһиргэттэ. Бу рубрикага биһиртэн биһир хатыламат дьылбалар суруллан, хаһыат нүөмэрин айы тиһиллэн улууспут көмүс фондата буоллулар. Кыайыы 60 сылын биһиги улууспут хаһыата республиканскай комиссия дипломунан бэлэстэммитэ.

Чураачы улууһа тыа хаһаайыстыбатыгар республика инники күөҥүгэ сылдыар. Бу сүрүн хайысхаларыгар элбэх дьаһаллар ытыллыбыттары толору сырдатан кэллэ. От оттоһун, үт туттарыта буоларын курдук, анал сводкаларынан бар дьон хонтуруолугар тизирдилиннэ. Бастык бааһынайдар, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ, тэрилтэлэр үлэлэрэ-хамнастар ааҕааччыларга араас форманан бэчээттэнэн тийбитэ.

Быйыл бэйик салайыныыга нэһиликтэринэн киһирэн быыбардар бардылар. Республика үрдүнэн элбэх тэрээһиннэр, дьаһаллар ытыллынылар. "Сага олох" хаһыат информацияны нэһиликтэригэр толору тизирдэн кэллэ. Үгэс сылыгар турбут кандидаттары өйөөн кырата суох объёму босхо бэчээттээн быыбардааччылар дьүүлэригэр биографияларын, үлэлиир программаларын таһаарбыта. Элбэх сокуоннар, уураахтар, быһаарылар хаһыат сирэйигэр бэйэлэрин юридической күүстэрин ылан үлэлиир турукка кирирбиттэрэ.

Ааспыт сыл тердүс кварталыгар авторскай балаһалар нэдиэлэбэ биһирдэ тахсан дьон биһирэбилин ылбыта биһигини үөрдэр. Бу балаһалар айар үлэһиттэр бэйэлэрин таһынарын үрдэтэллэригэр ороула улахан. Хаһыат аһаҕас кэлсэтигэр элбэх теманан тахсара интэриэһи үксэтиэ дьон ити саҕалааһын кэлбит сылга салбанан, сайдан барара былаанналар.

Хаһыат тахсарыгар, бэйэтэ туспа технологической ситимнээх. Ороскуоттан матырыяаллар Москва кураттан быһа кэллэр. Бэчээттир техника эмиз элбэх сатабылы, билини ирдир. Быйыл бэчээттир массыынабыт саахаллана сылдыбытыгар, элбэх эрэйи-моһуогу көрсөн, элбэх үп уган саппаас чаас булан онорбулпупт. Өр кэмнэ хаһыат формата уларыта сылдыбыта. Манна биһиги ааҕааччыларбыт өйдөөн, тулуйан, санааларынан биһиргэ буолбуттарыгар махтал тылларын тизирдэбит.

Быйыл кинигэ бэчээтигэр былааммыт киэҥ. Ол курдук сага бэчээтир аппарат ылан сакаас ахсаанын биллэрдиик элбэттибит, хаачыстыбаны уонна оперативной үрдэттибит. Бланкалар, брошюралар бэчээтэнэллэрэ тэтиимирдэ. Ол курдук көмүскэллээх быыбар бюллетени кылгас кэм иһингэр бэчээттээн тиксэрбибит, биһиргэ улахан ситиһи буолар.

2006 үбүлүүйдээх сылыбытыгар биһигини элбэх үлэ күүтэр. Сага дьиз тутан кириэхтээхпит, хаһыат хаачыстыбатын, ис хоһоонун тулсарарга, ааҕааччыларбыт үксүллэрин ситиһиэхтээхпит.

Бэчээт күнүн көрсө ахтан аһабыт биһиги эрэллээх общественной корреспонденттарытын: И.Пономареву, П.Коржини, А.Пермякову, интернат-оскуола пресс-киһин уо.д.а. Киһилэр бөрүөлэрэ элбэх ыстатыйалары суруйан, биһиги хаһыалпытын киэргэтэр, элбэх темалары арыан сырдатар.

Ханнык баҕарар хаһыат дьон туһугар үлэлиир. Кини сүбэлиир, быһаарар, күүс-өй эбэр күүһэ улахан. Ол курдук хаһыат бэйэтэ эмиз ааҕааччыларын интэриэһин тарадан күүс-уох ылар. Бу кэлбит сана сылга улууспут хаһыата сана сабахтары арыан, сайдыы суолугар турарыгар бар-дьон көмөтүн ороула улахан. Онон ааҕааччыларбыт ахсааннара үксээн, күүс-өй кыйарынан өйөбүл буолуохтара дьон эрэллээхпит.

Үүмүт сана сылга барыгытыгар дьолу-саргыны баҕарыбыт.

А.ЗАХАРОВ.

3000 ҮЛЭНИТТЭН 3 ҮЙИТЫ

Ааспыт сүл түмүгүнэн улууспут үрдүнэн 470 эрэ үлэниг элбэх этирик кэнниттэн кэнзэски пенсиятын муньуулар чааһын "Эрэл" пенсионнай фондага көһөттөрөгө сайабылыанна бизрэдэ. Онтон кырата 3000 үлэниг ый аайы 50-тан 1000 солкуобайга дээр харчыларын Москвага "Внешэкономбанка" ыыта ололорлор. Ол аата анардас бийиги, чуралчылар, ыйга кырата 500-600 тыһыынча солкуобай бэйэбит бас билэр, нэһиликтэбэз хаалларар быраалтаах, кэлинги пенсиябыт саамай улаатар сорботун Россиябыт кинигэ аарылар (илиниг ылар буоллахха) ыйдаабы орто хамнаһы 5-6 тыһыынчанан эрэ аахтаах итиччэ суума тахсара буолуо. Онтон хантан ылан 3000 үлэниг диниби? Улууспутугар пенсионнай фондага усунуос төлүүхтээх 8433 үлэниг баар эбит ("Сага олох", 5.10.05 с.). Кинилэртэн саатар агардара пенсия муньуулар чааһын төлөөтө ини. Тоҕо диэтэххэ, 2002—2004 сылларга 1953 сылтан бэттэх төрүөх эр дьон, 1957 сылтан эдэр дыахтар үлэнигтэр бары төлөөбөккүт. Былырынгыттан 1967 сылтан эдэр үлэнигтэр бары үйэбит тухары төлүүхкүт. Очотугар ити 3000 киһи дин өссө кыччатан ылларым буолуо. Үлэниг пенсиялар, үлэти суохтар уонна үлэниг эрээрилэр усунуос төлөөбөттөр элбэхтэрэ буолуо дии санаан.

Дьэ, аны 3 үйиытыбар кэлиим. Ону олуона димэн, өһүргэнэ санаамаҥ. Маннай аабын, онтон сыналлаан.

Маннайгы үйиыты. Кырдык, ити эһиги (3000 үлэниг), Москвалар дьадаһан эрэллэр, онон көмөлөһүүххэ дии санаангыт ый аайы хамнаскыт 4 бырыһыанын кинилэргэ ыытабыт дуо? Биллэн турар, оннук санаабат буолуохтааххыт. Ол эрээри, ити харчыгыт онно тийэн туох эрэ үлэниг оноро, кимнээх эрэ кредит ылан туһана сырыттахтара. Дьадылар буолбакка, бука, үксэ баайдар буолуохтара. Очотугар ити "Эһиги Москваларга көмөлөһөбүт" дии эһи оруннаабын ааһан, кырдык буолбат дуо?

Иккис үйиыты. Эбэтэр кэлин мин пенсиям эбиллэригэр кыһаммалпын, баар кыра буоллун, Москвага эрэ бардым дин саныыгыт дуу? Кэлин кыра пенсияба тахсыан баалаах киһи суоба эрэбил. Ол гынан баран бу икки сыһыларын тэннэн көрүн эрэ. Ити ыытар "Внешэкономбанка" сыллаабы үүнүүтэ 5,44 бырыһыанга тэннэстэ диин илингитигэр тулпут "Дьолгут суругар" сурулла сылдыар. Онтон "Эрэл" фонда ааспыт сыллаах бы-

рыһыана 17-бэ тийиэх курдук. Быһаччыта, үс төгүл үрдүк. Манна сорохтор: "Ол оннугар "Эрэл" эрэммитит. Кини государственная суох", - дии эһиэххит. Баһаалыста, эрэммит буоллаххытына, 5 бырыһыанга Москвага ыытын ээ. Ол бэйэбит үтүө көңүлүт. Ол эрээри онно бири өйдүө эһигит. "Эрэлгэ" көһөттөрбүт харчыгытын хаһан баарар, бир да сүл кэнниттэн атын сиргэ, ол эмиз "Внешэкономбанка" олоччутун төттөрү көһөрөр быраалтааххыт диин пенсия туһунан сокуонга, оностор дуогабаргытыгар сурулла сылдыар ээ. Очотугар "Эрэлгэ" көһөттөрүү, туох даһаны куттала суоба чуолкай. Ама "Эрэл" 1-2 сылынан эстан хаалыа дуо? Тэриллибитэ 11-с сылыгар барда, өйдөөн эрэ. Ити кам устата төһөлөөх элбэх бааннар, компаниялар, фондалар кыра-улахан араас тэрилтэлэр эһинилэр, сурахтыын сүттүлэр. Онтон "Эрэл" барытын тулуйда, тураата, Россия манньык 300-чэкэ фондаларыттан бири үчүгэй үлэһэбинэн аабылына. Саха Республикатын Президентэ, Правительство уонунан мөлүһүн босхо харчы бизрэбизэр өйүүллэр, көмөлөһөллөр, контуруоллууллар. "Эрэл" бири үчүгэй - өссө кини государственная суоҕар сытар диибин. Президент, Правительство хаста да уларыйдын, ким даһаны былааска кэлин, бука дьон чааһынай харчытын күүстэринэн былдыан ылбаттара буолуо. Мантан ситтэрдэххэ мин иккис үйиытым оруннаах курдук ээ. Билэбилэ, сэрэммитэ, куттаммыта, эбэтэр билбэтэ буолан үс төгүл кыра бырыһыаннаах атын сиргэ ыыта ололор буоллахха.

Үһүс үйиыты. Бу хармааныгыттан бири харчы барбат, эһиги оннугутугар тэрилтэбит төлүүр үпкүт төрөөбүт Сахабыт сирин, улууспут туһатыгар үлэниригэр кыһаллыбытыт, ханна даһаны бардым дин саныыгыт дуу? Бу сырыыга баарын-баарыман, мөккүһүн-мөккүһүмэи, оннугар тахсар. Бу үлүгүрдэххэ элбэх үбү-харчыны бэйэбитигэр хаалларбакка, атын сиргэ ыыта ололор буоллаххытына. Холобуар, Башкирияга өссө иллэрээ сүл бу харчыларын улахан өттүн бэйэлэригэр хаалларан, ипотеканан ололор дьиз туугутугар укулттар. Онтон биһиэхэ? Сахабыт сирэ, төрөөбүт-үөсэбит дойдубут туһугар ыалдыар, кыһаллар патриотической өйбүт-санаабыт, ама, кыра даһаны буоллар орто ини. Очотугар тоҕо?

Үйиытыларым манан бүтүлэр. Элпэтин эрэйбэлпин. Аахпыттар бэйэбитигэр түмүктэ оностун. Аны ити "Эрэлгэ" эрэммит кимнээхтэрий? Маннай тэрилтэлэртэн сагалыым.

Ол, бастатан туран, улуустаабы пенсионнай управление үлэнигэр (нач. В.В.Макарова). Кинилэр үксүлэрэ улууска аан маннайгынан бу фондага киирбиттэрэ, хамнастарыттан ый аайы быһа көһөттөрө ололорлор. Муньуулар чаастарын көһөттөрүүгэ бири эһигит суох сайабылыанна бизрбиттэрэ. Кинилэртэн ордук пенсия туһунан билэр, туох барыстаабын-ночооттообун араарар дьон аһахтар ини.

Иккиннин, "Сага олох" РИХ коллективин (редактор А.А.Захаров) ааттыам ээ. Бу дьобус коллектив үлэнигэрэ бары кэриэтэ фондага киирдилэр, кыра-кыра да буоллар ый аайы хамнастарыттан туттаран иһэргэ сөбүлэстилэр, накопительная чаастарын көһөттөрдүлэр. Нэһиликтэртэн сорботох Болотонну (баһылык Н.Н.Полов) ааттыбын. Улуус үрдүнэн 470 үлэниг сайабылыанна бизрбиттэн 102-тэ - болотонлор! Малады-астар! Манна мин ордук фонда аена, урукта сельсовет секретарынан уһунук үлэһэбит, общественной өйө-санаата убаараба-тах, сэтэ оҕо ийэтэ, үлэ ветерана Елизавета Петровна Васильевага махтанабын. Киниэхэ нэһиликэни дьон-сэргэтэ билгин буолбатаһына, кэлин улаханым махтана санаахтарыгар саарбахтаабытын.

Онтон кимнээх, ханнык тэрилтэлэр ордук "Эрэлгэ" эрэммитилэр, кэнзэски пенсиялар кыччырыгар "кыһанылар"? Ол, хомойуом уонна муодарьман илин, саамай үөрэхтээх-билиилээх, интеллигенция инники арантат - үөрэх управлениытын, доруобуйа харыстабылын үлэнигэрэ, учууталлар, эмчиттэр. Маны таһынан улахан тэрилтэлэртэн "Маарыкчаан" ПО, "Сахателеком" коллективтара. Бу сүүһүнэн үлэнигэрэ, инники күөһүнэ сылдыар тэрилтэлэртэн тарбахха баттанар үлэнигэр сайабылыанна бизрбиттэр. Тоҕо буолуой? Толкуйдааҥ.

Мин манна бары кэриэтэ нэһиликэ баһылыктарыгар, бары сүһүөх тэрилтэлэр салайааччыларыгар хомойо саныыбын. Тоҕо? Хайа баарар салайааччы тэрилтэтин күннээби түбүгүнэн, сорудабы-былааны эрэ толоруунан мунурдамакка, бэйэтин үлэнигэрэ инники дьылбыларыгар эмиз кыһаллыахтаах буоллаа дии. Онтон хайа баарар салайааччыга үлэнигэрэ кэнзэски пенсияларын боплуруоһа, ама, кыра, суолтата суох аа-тырдаабы? Арай салайааччылартан Одьулун нэһиликэтин баһылыга Ефремова Л.В., управление эдэр начальнига Старостин П.И. бэйэлэринэн кэлэн кыһаллан-мүһэллэн ыйыталаһа, дуогабар онорсо сырыттылар. Ол

кэннэ мэлигэр. Быһата, салайааччылар, үлэнигэрэ үгүстэрэ "Эрэл" өйдөөбөттөрө, сэнни саныыллара, эрэммиттэрэ өтө көстөр. Түмүгэ туугу? Сылга мөлүһүнүнэн харчыбытын Москвага ыытарбытын тохтопполлут, тыһыынчанан үлэнигэрэбит кырдыар саастарын сарбынан, кэлинги пенсиялара улааппатын туһугар "кыһалла" аххан сылдыаллар. Ама, ол сымыйа дуо?

Ол эрээри "муус хоннон" эрээри кини үөрдэр. Ол курдук, анардас ааспыт аксынын ыйга 300-тан тахса үлэниг сайабылыанна бизрэн пенсияларын муньуулар чааһын фондага көһөттөрдүлэр, ый устата 100-тан тахса киһи "Эрэлгэ" сага киирдэ, барыта 672 тыһыынча уу харчы хомулуна. Ол түмүгэр 300-тэн тахса тыһыынча босхо харчыны утары үбүлээһининэн фондабыт кыттааччыларын сэттарыгар эһи укултубут, республикага инники күөһүнэ сылдыабыт. Онтон бийиги үөрэбит, астынабыт. Ол кэннэ сүл бүтүүтүгэр "Эрэл" фондага күүс-көмө буолбут общественнай көмөлөһөөн-үлэригэр С.И.Аммосовага (Чыаллара), Р.В.Дьячковага (Кытаанах), Е.Е.Петровага (Холтоҕо), М.Л.Иустиновага (Хатылы), А.С.Красильниковага (Мугудай), Ж.И.Васильевага (оскуола-интернат), И.С.Собакинага (колледж) ии суракпиттэн махтанабыт, бары үтүөнү, доруобуйаны баарарыт.

Түмүкүр бу үс үйиытыбын сөккө өйдүүрүгүтүгэр, сөптөөхтүк быһаарынарыгытыгар, кэнзэски пенсиябыт ботуччу буоларыгар кыһалларгытыгар баабын тиздэбин! Өссө өйдөтөбүн. Ол "ботуччу" буолуута саамай сүннэ пенсионнай страхонабыт муньуулар чааһын, ыйдаабы хамнаскыт 4 бырыһыанын ханна уурдараргытыттан быһаччы тутулуктаах. Быһыл күһүн эмиз "Дьол суруктара" кэллэхтиринэн саналы быһаарынаар. Ханна барыстаабын, үрдүк бырыһыаннаабын, эрэллээбэр уурдара сатаан. Хайаан да "Эрэлгэ" угун дьизэлпин. Россия хайа баарар уһугар ыытыаххытын син бөҕө. Ол эрээри "Эрэлгэ" уктаахха чугасты саатар аахсарга, кэлин "үөхсэргэ" да ордук ини. Онтон кини үлэтинэн, бырыһыана үрдүгүнэн Россияга бири бастыһынара. Ол бабас чаччы. Ону хас биридин үлэниг бэйэтэ быһаарар.

И.П.ПОНОМАРЕВ,
"Эрэл" пенсионнай
фонда бэрэстэбинэлэ,
РФ Журналистары союзун чилиэнэ.

ИЗМЕНЕНИЯ В ФЕДЕРАЛЬНЫЙ ЗАКОН "О ГОСУДАРСТВЕННОМ РЕГУЛИРОВАНИИ ПРОИЗВОДСТВА И ОБОРОТА ЭТИЛОВОГО СПИРТА, АЛКОГОЛЬНОЙ И СПИРТСОДЕРЖАЮЩЕЙ ПРОДУКЦИИ"

Федеральным законом от 21 июля 2005 года № 102-ФЗ "О внесении изменений в Федеральный закон "О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции" и о признании утратившими силу отдельных положений Федерального закона "О внесении изменений в Федеральный закон "О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции" аступающий в силу с 1 января 2006 года вносятся изменения в Федеральный закон от 22 ноября 1995 года № 171-ФЗ "О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции".

Действие Федерального закона № 102-ФЗ распространяется на отношения, участниками которых являются юридические лица (организации) независимо от их организационно-правовых форм и форм собственности, отвечающие требованиям, установленным настоящим Федеральным законом, а также граждане, занимающиеся предпринимательской деятельностью по розничной продаже спиртосодержащей продукции.

Настоящий закон не распространяется на:
— деятельность по производству и обороту пива;
— деятельность по производству и обороту натуральных напитков с содержанием этилового спирта не более 6 процентов объема готовой продукции, изготовленных из вино-материалов, произведенных без добавления этилового спирта.

К полномочиям органов государственной власти относятся определения видов деятельности, подлежащих лицензированию, порядка выдачи лицензий на производство и оборот этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции, а также выдача лицензий на производство и оборот этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции, за исключением лицензий на розничную продажу алкогольной продукции.

С 1 января 2006 года к полномочиям органов государственной власти не относятся определение и распределение квот на закупку этилового спирта.

Производство и оборот (за исключением розничной продажи) алкогольной продукции с содержанием этилового спирта более 15 процентов объема готовой продукции (за исключением водки) вправе осуществлять казенные предприятия, а также иные организации, имеющие оплаченный уставный капитал (уставной фонд) в размере не менее чем 10 миллионов рублей.

Производство водки вправе осуществлять казенные предприятия, а также иные организации, имеющие оплаченный уставный капитал (уставной фонд) в размере не менее чем 50 миллионов рублей.

организациями, которые имеют лицензию на производство, хранение и поставки производственного этилового спирта, в том числе денатура.

Оборот этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции осуществляется только при наличии следующих сопроводительных документов, удостоверяющих легальность их производства и оборота:

1. Товарно-транспортной накладной;
2. Справки, прилагаемой к грузовой таможенной декларации (для импортированных этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции);
3. Справки, прилагаемой к товарно-транспортной накладной (для этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции, производство которых осуществляется на территории Российской Федерации);
4. Уведомление (для этилового спирта (в том числе денатурата) и нефасованной спиртосодержащей продукции с содержанием этилового спирта более 60 процентов объема готовой продукции).

Организации, осуществляющие производство, закупку и поставки этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей пищевой продукции, а также спиртосодержащей пищевой продукции с содержанием этилового спирта более 40 процентов объема готовой продукции, обязаны осуществлять учет и декларирование объема их производства и оборота.

Субъекты Российской Федерации вправе вводить декларирование розничной продажи алкогольной продукции на своих территориях, устанавливая порядок представления и форму деклараций о розничной продаже алкогольной продукции.

Поставки и (или) розничная продажа алкогольной продукции осуществляются только организациями при наличии соответствующих лицензий и при условии предварительной оплаты поставляемой алкогольной продукции.

Субъекты Российской Федерации устанавливают для организаций осуществляющих розничную продажу алкогольной продукции (за исключением организаций общественного питания), требования к минимальному размеру оплаченного уставного капитала (уставного фонда) в размере не более чем 1 миллион рублей.

Не допускается розничная продажа алкогольной продукции с содержанием этилового спирта более 15 процентов объема готовой продукции в местах массового скопления граждан и местах нахождения источников повышенной опасности (в том числе на вокзалах, в аэропортах, оптовых продовольственных рынках) и на прилегающих к ним территориях, а также в ларьках, киосках, палатках, контейнерах, с рук, лотков, автомашин, в других неприспособленных для продажи данной продукции местах и на прилегающих к ним территориях, а также без сопроводительных докумен-

тов, без сертификатов соответствия и без маркировки.

Лицензированию подлежат виды деятельности, связанные с производством и оборотом этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции, за исключением закупки этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции и розничной продажи спиртосодержащей продукции.

Лицензии выдаются на осуществление следующих видов деятельности:

- производство, хранение и поставки произведенного этилового спирта, в том числе денатурата;
- производство, хранение и поставки произведенной алкогольной и спиртосодержащей пищевой продукции;
- хранение этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей пищевой продукции;
- закупка, хранение и поставка алкогольной и спиртосодержащей пищевой продукции;
- производство, хранение и поставка спиртосодержащей пищевой продукции;
- розничная продажа алкогольной продукции.

Лицензии на производство, хранение и поставки спиртосодержащей пищевой, и розничная продажа алкогольной продукции выдаются отдельно на алкогольную продукцию, спиртосодержащую пищевую продукцию и спиртосодержащую непивную продукцию.

Решение о выдаче лицензии на производство и оборот этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции или об отказе в ее выдаче принимаются в течение 30 дней со дня получения заявления и всех необходимых документов.

Решение о выдаче лицензии или отказе в ее выдаче с указанием причин отказа в письменной форме направляется организации в течение трех дней после принятия соответствующего решения.

Действие лицензии на производство и оборот этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции, выданной организацией, распространяется на деятельность ее обособленных подразделений только при условии указания в лицензии мест их нахождения.

Организации, имеющие лицензию на производство и оборот этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции на 1 января 2006 года, обязаны привести свою деятельность в соответствии с лицензионными требованиями Федерального закона "О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции" и до 1 июля 2006 года оформить новые лицензии (за исключением лицензий на розничную продажу алкогольной продукции).

Л.Г.ГЕРСИМОВА,
специалист 1 категории отдела оперативного
контроля МРИ ФНС России №4 по РС (Я).

